

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide
Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

Oslo 19. mai 2016

Spørsmål i forbindelse med det norske bidraget til koalisjonen mot ISIL

Regjeringen presenterte 2. mai d.å. en styrkning av det norske bidraget til koalisjonen mot ISIL. Styrkene vil inngå i den amerikanskledete «Operation Inherent Resolve». Hovedelementene i det militære bidraget er ifølge regjeringen 60 norske spesialsoldater som skal bidra med trening, rådgivning og operativ støtte til lokale syriske grupper som selv kjemper mot ISIL. De norske spesialsoldatene vil ha base i Jordan, men som regjeringen uttaler *«ligger det i denne operasjonen at de norske styrkene har mandat til å kunne trene, rådgje og gi operativ støtte fra syrisk territorium dersom operasjonskonseptet krever det. Hvis operasjonskonseptet utvikles, og situasjonen tilsier trening og støtte på syrisk territorium, vil regjeringen konsultere Stortinget særskilt om dette.»*

Norges Fredsråd mener primært at Norges fokus og bidrag bør være å bruke av sin humanitære og diplomatiske kapital til å tilrettelegge for forhandlinger mellom partene som har eierskap til konflikten. Norges Fredsråd avventer et svar fra norske myndigheter som gir en viss sikkerhet for at det norske militære bidrag ikke bidrar til å eskalere konflikten, samt skape større humanitære utfordringer.

Forsvarsdepartementet legger til grunn at «Inherent Resolve» og det norske bidraget har folkerettslig forankring i FNs sikkerhetsråds resolusjon 2249 (20.11.2015). Det er derimot en rekke spørsmål rundt det norske bidraget som ikke dekkes av Forsvarsdepartementets tolking av gjeldene folkerett, slik de er presentert på departementets hjemmesider. På bakgrunn av dette ønsker Norges Fredsråd svar på følgende spørsmål:

Hvem skal norske soldater gi opplæring til?

Bakgrunn og utdyping: Forsvarssjef Haakon Bruun-Hansen uttaler til avisen Klassekampen fredag 13. mai: *«Det er et dilemma hvem vi skal trene, hva de gjør etter at vi har trent dem, og hva de vil gjøre etter at de har bekjempet Isil. Dette har vi altså ikke noe svar på.»* Slik Norges Fredsråd forstår uttalelsene fra forsvarssjefen er det ikke klarlagt hvilke grupper som skal gis opplæring. I tillegg har ikke norske myndigheter fått tilgang til de kriterier som legges

til grunn for seleksjonene, jfr. Forsvarssjefen uttalelse om at «Jeg har ikke sett konkret hva kriteriene går ut på».

Fra Norges Fredsråds side ønsker vi en klargjøring av hvem norske soldater skal trene. Dette er avgjørende for å sikre målsettingen i oppdraget, og for å sikre demokratisk, politisk kontroll fra norsk side.

For det første er det viktig å vite om de norske styrkene kan komme til å trene opp grupper som kan mistenkes for å være skyldig i overgrep mot sivilbefolkning. For det andre er det viktig å vite om Norge kan komme til å gi opplæring til grupper som har problematiske regionale, etniske, politiske eller religiøse agendaer. Og for det tredje er det viktig å vite om de norske styrkene kan komme til å gi opplæring til grupper som vil undergrave en positiv fredelig utvikling i Syria i framtiden.

Hvordan vil FD sikre at norsk lov, og norske folkerettslige forpliktelser, ivaretas?

Bakgrunn og utdyping: De norske soldatene inngår i koalisjonen mot ISIL og blir en del av den amerikanskledete «Operation Inherent Resolve». Vi forutsetter derfor at norske styrker vil underlegges amerikanskledet kommandolinje, samtidig som soldatene også er ansvarlig overfor norsk lov og norske folkerettslige forpliktelser. Hvordan skal FD sikre at de norske styrkene ikke involveres i væpnede operasjoner som ikke er forankret politisk og lovmessig i Norge?

Hva skal være innholdet i opplæringen?

Bakgrunn og utdyping: Det fremstår i dag uklart hva som er det konkrete innholdet i den opplæringen syriske grupper skal motta, utover at regjeringen sier at de norske soldatene skal «trenes, rådgi og gi operativ støtte». Den begrensede offentligheten om dette forholdet vitner om mangelfull offentlig innsikt og demokratisk/politisk kontroll over det norske bidraget.

Hvordan vil det økte norske militære bidraget påvirke norsk humanitær innsats som skal være hjemlet på de humanitære prinsipper om upartiskhet og nøytralitet?

Bakgrunn og utdyping: Norge gir, og vil gi, betydelig humanitær bistand i forbindelse med Syria-konflikten. Den humanitære bistanden skal følge de humanitære prinsipper om upartiskhet og nøytralitet til de stridende parter i en konflikt. Ved at Norge nå sender soldater for å gi opplæring til den ene parten i konflikten inntar Norge en partisk- og dermed ikke-nøytral rolle. Dette vil kunne ha store konsekvenser for norske aktører som driver et humanitært arbeid (som f.eks. Røde Kors og Flyktningshjelpen), og er helt avhengig av å fremstå som upartiske og nøytrale.

Som Forsvarsministeren er kjent med er det betydelig interesse rundt det nye norske militære engasjementet. På den bakgrunn tillater vi oss om å be om svar så raskt som mulig og imøteser dette med stor interesse.

Vennlig hilsen

Hedda Langemyr
Leder
Norges Fredsråd